

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 17.10.2008
KOM(2008) 658 endelig

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om udstedelse af direktiver til Kommissionen med henblik på genforhandling af samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab og den canadiske regering om anvendelse af atomenergi til fredelige formål

(forelagt af Kommissionen)

BEGRUNDELSE

1. Indledning

Samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom), i det følgende benævnt "Fællesskabet", og Canadas regering om anvendelse af atomenergi til fredelige formål blev undertegnet i 1959¹. Det stadig tættere samarbejde mellem Fællesskabet og Canada har nødvendiggjort en kontinuerlig ajourføring af aftalen for at skabe en mere stabil og effektiv retlig ramme for samarbejdet. Aftalen er derfor ændret flere gange².

Det bilaterale samarbejde er af stor betydning for EU. Canada er med 23 % af verdensproduktionen i 2007 verdens største producent af uran og har i årevis været hovedleverandør af naturligt uran til EU, idet landet tegner sig for 20-25 % af leverancerne til EU. Som følge af de igangværende mineudvidelser og efterforskningsaktiviteter forventes uranproduktionen i Canada at stige yderligere, og EU's industri er en vigtig aktionær i mange af Canadas uranminer.

Den canadiske atomindustri er desuden en vigtig leverandør af urankonverteringstjenester og reaktorteknologi til EU.

Aftalen omhandler navnlig levering af nukleart materiale og udveksling af oplysninger. Den dækker også køb af udstyr og anordninger, udnyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder og adgang til og anvendelse af udstyr og faciliteter. Ved ændringen i 1991 blev aftalen udvidet til at omfatte overførsel og anvendelse af tritium og relateret udstyr, som er nødvendigt for Fællesskabets fusionsforskningsprogram.

De artikler og ændringer, der vedrører handel med nukleare materialer, indeholder flere vigtige bestemmelser, der har til formål at sikre den nødvendige ramme for det bilaterale samarbejde, navnlig ved at:

- sikre, at både Fællesskabet og Canadas regering forpligter sig til at sørge for, at al genudførsel af nukleart materiale og udstyr, herunder afledte produkter, foregår med henblik på fredelige formål
- forpligte Fællesskabet, dets medlemsstater og Canadas regering til ikke-spredning og til at fastlægge kriterier for ikke-spredning, der skal gælde for overførsel af nukleart materiale
- anerkende Den Internationale Atomenergiorganisations betydning og tage hensyn til begge parters forpligtelser over for nævnte organisation og de internationale aftaler, der er indgået inden for rammerne heraf.

¹ Samarbejdsaftale mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom) og Canadas regering om anvendelsen af atomenergi til fredelige formål, undertegnet den 6. oktober 1959 (EFT 60 af 24.11.1959, s. 1165).

² - Aftale i form af brevveksling af 16. januar 1978 om ændring af aftalen (EFT L 65 af 8.3.1978, s. 16)
- Aftale i form af brevveksling af 18. december 1981 om ændring af aftalen (EFT L 27 af 4.2.1982, s. 25)
- Aftale i form af brevveksling af 21. juni 1985 om ændring af aftalen (EFT L 191 af 31.7.1985, s. 3)
- Aftale i form af brevveksling af 15. juli 1991 om ændring af aftalen (EFT C 215 af 17.8.1991, s. 5)
- Verbalnote af 29. april 1996 om tilføjelse af Schweiz til listen over lande, der deltager i mekanismen for overførsel af tritium.

Foruden denne aftale blev der ved samme lejlighed undertegnet en aftale om teknisk samarbejde³ mellem de to parter. Formålet med denne aftale var at oprette et fælles forsknings- og udviklingsprogram om tungtvandsreaktorer. Denne aftale om teknisk samarbejde udløb den 31. december 1964. Samarbejdet om kerneforskning foregår nu inden for rammerne af den aftale, som Fællesskabet og Canada undertegnede i 1998⁴.

2. Problemer ved aftalens gennemførelse

Aftalen omfatter de fleste spørgsmål af fælles interesse, men de efterfølgende ændringer gør den **vanskelig at læse og besværlig at gennemføre**. Udvidelsen af EU indebærer desuden, at hver ny medlemsstats bilaterale aftaler med Canada skal tages op til revision og indarbejdes i samarbejdsaftalen mellem Fællesskabet og Canada.

3. Den aktuelle situation

Europa-Kommissionen har i de seneste år arbejdet på et **forenklingsinitiativ**, der omfatter alle lovtekster. En forenkling af aftalen mellem Fællesskabet og Canada er et led i dette initiativ.

Flere af de formelle bestemmelser kræver grundig revision, fordi de er forældede.

Som følge af den voksende betydning, der tilskrives de internationale aftaler, som både Fællesskabet og Canada er kontraherende parter i, bør aftalen desuden indeholde referencer til de forpligtelser, der er indgået inden for rammerne af:

- Fællesskabets, dets medlemsstats og Canadas medlemskab af IAEA og de konventioner, der er indgået inden for rammerne af IAEA
- Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale.

Det skal i denne forbindelse bemærkes, at **Canada har sendt en diplomatisk note⁵, der bekræfter Canadas positive holdning til en sådan forenkling, forudsat at den giver mulighed for at indføje yderligere bestemmelser (om navnlig teknologioverførsel)**. Dermed skulle det være muligt at forenkle og standardisere Canadas forbindelser på det nukleare område med alle EU-medlemsstaterne, navnlig ved gradvis at indskrænke eller ophæve de bilaterale aftaler mellem Canada og de respektive EU-medlemsstater om nukleart samarbejde. Hvis teknologioverførsel indarbejdes i aftalen, kan det blive nødvendigt med et bilag om intellektuelle ejendomsrettigheder. Det canadiske ministerium for udenrigsanliggender og international handel (Department of Foreign Affairs and International Trade) har i en anden note⁶ meddelt Kommissionen, at det ville søge det canadiske ministerkabinet om et forhandlingsmandat til at revidere aftalen med henblik på bl.a. at inkludere bestemmelser om teknologioverførsel, og opfordrede Kommissionen til at søge et lignende forhandlingsmandat.

³ Teknisk aftale mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom) og Atomic Energy of Canada Limited om anvendelsen af atomenergi til fredelige formål (EFT 60 af 24.11.1959, s. 1177).

⁴ Aftale om kerneforskningssamarbejde mellem Canada og Det Europæiske Atomenergifællesskab (EFT L 346 af 22.12.1998, s. 65).

⁵ Note af 21. marts 2007.

⁶ Note af 6. juni 2008.

Som følge af den seneste udvidelse af EU, hvor den ene nye medlemsstat, Rumænien, har en reaktor af CANDU-typen, finder Kommissionen det vigtigt at få disse nye bestemmelser indarbejdet i aftalen. Den bilaterale aftale mellem Rumænien og Canada indeholder bestemmelser om udstyr og teknologioverførsel samt kontaminering som følge deraf.

Der findes desuden bestemmelser om teknologioverførsel i Finlands, Sveriges og Spaniens bilaterale eller administrative aftaler med Canadas regering.

Kommissionen og de canadiske myndigheder (Canadian Nuclear Safety Commission) har ført tekniske drøftelser for at bane vejen for en eventuel forenkling. De canadiske myndigheder understregede på disse møder, at en omarbejdning af aftalen skulle gøre det muligt at inkludere yderligere bestemmelser (hovedsagelig om teknologioverførsel og princippet om kontaminering, som begge har stor politisk betydning for Canada).

Canada vil desuden gerne have separate aftaler om henholdsvis anvendelse af atomenergi til fredelige formål og forskning og udvikling. Dette vil være i overensstemmelse med den nuværende samarbejdsramme, eftersom det i praksis kun er anvendelse af tritium til nuklear forskning og relateret udstyr, der er omfattet af den gældende aftale. Samarbejdet om forskning og udvikling foregår hovedsagelig inden for rammerne af ovennævnte forskningsaftale.

4. Hovedformålene med genforhandlingen

Da EU-medlemsstaternes bilaterale aftaler med Canada har forskelligt anvendelsesområde, er det nødvendigt at revidere den gældende aftale og inkludere bestemmelser om teknologioverførsel og kontaminering som følge af overførsel af teknologi og udstyr. Kommissionen mener dog, at disse bestemmelser bør begrænses til det, som er væsentligt, for at sikre en rimelig gennemførelse.

Aftalen skal også garantere fri bevægelighed for nukleare materialer, udstyr og teknologi inden for Fællesskabet.

Aftalen bør indeholde krav om, at overførsel af nukleart materiale og relaterede tjenester udføres til markedspriser og på redelige markedsvilkår.

5. Konklusion

Kommissionen foreslår, at Rådet vedtager nedenstående afgørelse, som bemyndiger Kommissionen til at genforhandle en samlet aftale med Canadas regering om nukleart samarbejde i overensstemmelse med vedlagte forhandlingsdirektiver.

Forslag til

RÅDETS AFGØRELSE

om udstedelse af direktiver til Kommissionen med henblik på genforhandling af samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab og den canadiske regering om anvendelse af atomenergi til fredelige formål

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR -

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab, særlig artikel 101, stk. 2,

under henvisning til den gældende aftale mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab og den canadiske regering om anvendelse af atomenergi til fredelige formål, undertegnet i 1959, og de efterfølgende ændringer heraf⁷, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Samarbejdet mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab og Canada om nukleare spørgsmål (navnlig handel) udvikler sig konstant.
- (2) Den gældende aftale omfatter handel med nukleare materialer, udstyr og anordninger, udnyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, udveksling af oplysninger såvel som overførsel og anvendelse af tritium og relateret udstyr med henblik på Det Europæiske Atomenergifællesskabs fusionsprogram.
- (3) Den gældende aftale har vist sig at være effektiv med hensyn til at skabe en ramme for samarbejdet om anvendelse af atomenergi til fredelige formål.
- (4) Den gældende aftale er ændret flere gange.
- (5) I lyset af den seneste teknologiske udvikling ønsker Canada og Det Europæiske Atomenergifællesskab at inkludere nye bestemmelser i den gældende aftale og dermed udvide samarbejdet.

⁷ - Aftalen blev undertegnet den 6. oktober 1959 (EFT 60 af 24.11.1959, s. 1165)
- Aftale i form af brevveksling af 16. januar 1978 om ændring af aftalen (EFT L 65 af 8.3.1978, s. 16)
- Aftale i form af brevveksling af 18. december 1981 om ændring af aftalen (EFT L 27 af 4.2.1982, s. 25)
- Aftale i form af brevveksling af 21. juni 1985 om ændring af aftalen (EFT L 191 af 31.7.1985, s. 3)
- Aftale i form af brevveksling af 15. juli 1991 om ændring af aftalen (EFT C 215 af 17.8.1991, s. 5)
- Verbalnote af 29. april 1996 om tilføjelse af Schweiz til listen over lande, der deltager i mekanismen for overførsel af tritium.

- (6) Under hensyn til ovenstående er det nødvendigt at omarbejde den gældende aftale for at forenkle den, lette gennemførelsen og udvikle det nukleare samarbejde mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab og Canada -

TRUFFET FØLGENDE AFGØRELSE:

Eneste artikel

Kommissionen gives hermed mandat til i overensstemmelse med de direktiver, der er fastsat i bilaget, at genforhandle samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab og den canadiske regering om anvendelse af atomenergi til fredelige formål.

Udfærdiget i Bruxelles, den [xx.].

På Rådets vegne
Formand

BILAG

Forhandlingsdirektiver med henblik på genforhandling af samarbejdsaftalen mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom) og den canadiske regering om anvendelse af atomenergi til fredelige formål

Denne aftale skal bygge på bestemmelserne i den gældende samarbejdsaftale mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom), i det følgende benævnt "Fællesskabet", og Canadas regering om anvendelse af atomenergi til fredelige formål, undertegnet i 1959. Af forenklingshensyn skal forældede bestemmelser ophæves og hovedteksten og bilagene konsolideres. For at tage hensyn til den seneste udvikling, som f.eks. udvidelsen af Fællesskabet, skal den nye aftale omfatte nye bestemmelser, som de berørte medlemsstater og Canadas regering anser for at være yderst vigtige.

1. Forenkling

Hovedformålet med forenkling er at indarbejde ændringerne i hovedteksten, ajourføre oplysninger og inkludere bestemmelser, der tager sigte på at gøre teksten mere forståelig, f.eks. definitioner, der forklarer udtryk som "Fællesskabet" eller "den ansvarlige myndighed" osv.

Som følge af den nylige udvidelse af Fællesskabet og den konstante udvikling af samarbejdet mellem Fællesskabet og Canada er det nødvendigt at ophæve eller ajourføre visse bestemmelser, som f.eks.:

- a) Opregningen af medlemsstaterne i præamblen bør udgå. Den gældende aftale indeholder en tydelig henvisning til de medlemsstater, der grundlagde Fællesskabet. Som følge af udvidelsen af Fællesskabet bør den nye aftale ikke indeholde henvisninger til specifikke lande, medmindre der er en særlig begrundelse herfor. Aftalen bør i stedet henvises til "Fællesskabet og dets medlemsstater", når det er nødvendigt.
- b) Den generelle henvisning til det fælles forsknings- og udviklingsprogram i præamblen bør erstattes af en henvisning til den samarbejdsaftale, der blev undertegnet i 1998.
- c) De terminologiske definitioner skal ajourføres, hvor det er nødvendigt.
- d) Aftalens varighed bør tages op til fornyet overvejelse. Ved udløbet af den varighed, parterne når til enighed om (f.eks. ti år), bør aftalen automatisk skulle forlænges for yderligere ti år ad gangen. Begge parter bør med seks måneders frist til den anden part kunne opsige aftalen efter den indledende periode.
- e) Teksten bør omarbejdes, således at den bliver læsevenlig og sammenhængende med overskrifter til artiklerne.
- f) Der bør indføjes en udtrykkelig henvisning til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Atomenergifællesskab med angivelsen *i det følgende benævnt "Euratom-traktaten"* i stedet for den nuværende henvisning til "traktaten, der er underskrevet i Rom".

g) Præambelen bør indeholde en tydelig henvisning til Fællesskabets og Canadas forpligtelser inden for rammerne af:

- IAEA og de respektive kontrolaftaler
- traktaten om ikke-spredning af atomvåben
- Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale
- aftalen om kerneforskningssamarbejde mellem Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom) og Canada, undertegnet i 1998.

h) Aftalens bestemmelser må ikke benyttes til at hindre den frie bevægelighed for nukleare materialer, udstyr og teknologi inden for Fællesskabet.

i) Aftalen bør indeholde krav om, at overførsel af nukleart materiale og relaterede tjenester udføres til markedspriser og på redelige markedsvilkår.

2. Ajourføring af begge parters internationale forpligtelser

Overførsler i henhold til aftalen, bør have:

a) Fredelige og ikke-eksplosive formål, idet anvendelse til forskning og udvikling af nukleare sprænglegemer specifikt er udelukket fra aftalen.

b) Nukleare materialer bør underkastes:

1) I Fællesskabet, Euratoms sikkerhedskontrol i henhold til Euratom-traktaten og IAEA's sikkerhedskontrol i overensstemmelse med følgende aftaler om sikkerhedskontrol, for så vidt de er relevante, og sådan som de måtte blive ændret og erstattet, så længe der gælder bestemmelser om dækning som forudsat i ikke-spredningstraktaten:

- aftalen mellem Fællesskabets kernevåbenfri stater, Det Europæiske Atomenergifællesskab og Den Internationale Atomenergiorganisation, som trådte i kraft den 21. februar 1977 (offentliggjort som INFCIRC/193)
- aftalen mellem Frankrig, Det Europæiske Atomenergifællesskab (Euratom) og Den Internationale Atomenergiorganisation, som trådte i kraft den 12. september 1981 (offentliggjort som INFCIRC/290)
- aftalen mellem Det Forenede Kongerige, Det Europæiske Atomenergifællesskab og Den Internationale Atomenergiorganisation, som trådte i kraft den 14. august 1978 (offentliggjort som INFCIRC/263)

suppleret med tillægsprotokoller, der er indgået den 22. september 1998 på grundlag af et dokument, der er offentliggjort som INFCIRC/540 (Strengthened Safeguards System, Part II), og som trådte i kraft den 30. april 2004.

2) I Canada, IAEA's sikkerhedskontrol i henhold til aftalen mellem Canada og Den Internationale Atomenergiorganisation om anvendelse af sikkerhedskontrol i forbindelse med traktaten om ikke-spredning af kernevåben, der trådte i kraft den 21. februar 1972 (offentliggjort som INFCIRC/164), suppleret med tillægsprotokoller, der er indgået den 24. september 1998 på grundlag af et dokument, der er offentliggjort som INFCIRC/164/Add.1 (Strengthened Safeguards System, Part II), og som trådte i kraft den 8. september 2000.

c) Hvis anvendelsen af en af de aftaler med IAEA, der er nævnt i litra b), suspenderes eller afbrydes af en grund, der vedrører Fællesskabet eller Canada, skal den pågældende part indgå en aftale med IAEA, som giver samme effektivitet og dækning som de sikkerhedskontrolaftaler, der henvises til i litra b), nr. 1) eller nr. 2), og hvis dette ikke er muligt,

- skal Fællesskabet på sin side anvende sikkerhedskontrol, der bygger på Euratoms sikkerhedskontrolsystem, og som giver samme effektivitet og dækning som de sikkerhedskontrolaftaler, der er nævnt i litra b, nr. 1), eller, hvis dette ikke er muligt

- skal parterne træffe foranstaltninger om anvendelse af sikkerhedskontrol, som giver samme effektivitet og dækning som de sikkerhedskontrolaftaler, der henvises til i litra b), nr. 1) eller nr. 2).

d) Der skal anvendes fysiske beskyttelsesforanstaltninger på et niveau, som mindst opfylder kriterierne i bilag C til IAEA-dokument INFCIRC/254/rev. 9/del 1 (Retningslinjer for Nukleare Overførsler) i den seneste udgave. Foruden dette dokument vil Fællesskabets medlemsstater, Europa-Kommissionen og Canada, når de anvender fysiske beskyttelsesforanstaltninger, i givet fald henvise til henstillingerne i IAEA-dokument INFCIRC/225/rev. 4 (Fysisk beskyttelse af Nukleart Materiale), som berigtiget. International transport skal være omfattet af bestemmelserne i den internationale konvention om fysisk beskyttelse af nukleart materiale (IAEA-dokument INFCIRC/274/rev.1) i den seneste udgave og snarest muligt af IAEA's regulativer for sikker transport af radioaktive materialer (IAEA Safety Standards Series nr. TS-R-1) i den seneste udgave.

e) Genoverførsler uden for parternes jurisdiktion af genstande, der er omfattet af denne aftale, må kun finde sted inden for rammerne af de forpligtelser, som Fællesskabets enkelte medlemsstater og Canada har indgået i Gruppen af Leverandører af Nukleart Materiale. Retningslinjerne for nukleare overførsler, således som de er opstillet i IAEA-dokument INFCIRC/254/rev. 9/del 1 i den seneste udgave, finder navnlig anvendelse på alle genoverførsler, der er omfattet af denne aftale.

f) Genoverførsel uden for parternes territorier af tritium og relateret udstyr eller teknologi må først finde sted efter forudgående skriftlig tilladelse fra den pågældende part.

g) Aftalen må ikke have negative konsekvenser for Det Europæiske Fællesskabs internationale forpligtelser inden for rammerne af Verdenshandelsorganisationen.

3. Indføjelser af nye bestemmelser

- a) Bestemmelser om teknologioverførsel, forudsat at de er begrænset til væsentlige ting, som parterne bliver enige om.
- b) Princippet om kontaminering⁸ fra overført udstyr og fra udstyr fremstillet på grundlag af overført teknologi, forudsat at sådanne bestemmelser er begrænset til væsentlige ting, som parterne bliver enige om.
- c) Indføjelser af bestemmelser om teknologioverførsel vil få indvirkning på flere artikler, bl.a. artiklerne vedrørende definitioner, samarbejdets omfang, internationale overførsler og handel med nukleare materialer.
- d) Krav om, at begge parter skal give deres skriftlige samtykke forud for berigning af nukleart materiale til mere end 20 % i isotopen U 235 og til oparbejdning af sådant materiale, der er omfattet af aftalen mellem Fællesskabet og Canadas regering.
- e) Entydige regler for, hvornår nukleart materiale, udstyr og teknologi ikke længere er omfattet af aftalen.
- f) Bestemmelser, der sikrer, at samarbejdet under denne aftale finder sted i overensstemmelse med Euratom-traktaten og den deraf afledte ret såvel som de internationale aftaler, der gælder for parterne.
- g) Klausuler, der fastsætter procedurerne for konsultation og voldgift i tilfælde af, at der opstår tvister ved fortolkningen eller gennemførelsen af aftalen.
- h) En bestemmelse om administrative arrangementer.
- i) En bestemmelse om fastlæggelse af de foranstaltninger, der træffes i tilfælde af overtrædelse af aftalens bestemmelser. Afhængigt af overtrædelsens alvor bør samarbejdet helt eller delvist kunne suspenderes eller opsiges.
- j) En bestemmelse om gensidig høring i forbindelse med opfyldelse af de forpligtelser, der følger af aftalen.
- k) En bestemmelse om udveksling af oplysninger og/eller samarbejde inden for rammerne af ekstern bistand på det nukleare område (instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område, stabilitetsinstrumentet, instrumentet for førtiltrædelsesbistand og andre samarbejdsprogrammer).

⁸ I forbindelse med internationale aftaler indgået af Euratom anvendes udtrykket "princippet om kontaminering" for at angive, at produkter, der er afledt af teknologi, udstyr eller materiale, som er overført i henhold til aftalen, skal anses for at være omfattet af aftalen